

Վահան Թորոսեանց

Քառյակներ

Հայրենի՛ կարոտ, դու ծանրանում ես,
Իմ դատարկ հոգում դու խորանում ես,
Ամեն ինչ գնաց, փշրվեց, անցավ,
Բայց դու քարձրանում ու ծովանում ես:

Թերևս մոտ է իմ մայրամուտը,
Թերևս այս է իմ մայրամուտը,
Բայց չէ՞ որ գինու բաժակը կես է,
Ուրեմն վա՛ղ է իմ մայրամուտը:

Ի՛նչ հրաշալի է այս վերջալույսը,
Ծիրանի ծով է այս վերջալույսը,
Արդյոք կլինի՞ այսպես հրաշալի,
Այսպես ծիրանի իմ վերջալույսը:

Դու ինձ սպասիր Եփրատի ափին,
Այնտեղ պարտեզում, մեր այգու ափին,
Ես քե՛զ եմ գալիս, հայրենիքի հող,
Դազադս թողած աշխարհի ափին:

Մի սրինգ կախվեց արևի կրծքից,
Մի ողկույզ վառվեց հողի ընդերքից,
Արևի, հողի այս երգերի տակ
Իմ սիրտս այրվեց մի լուռ կսկիծից:

Նստիր իմ ծնկին, մանուկ ոսկեթել,
Նստիր ու շողա, ծաղիկ ոսկեթել,
Իմ սրտից արդեն արյուն է կաթում,
Դու բարձր ճշա, արև՝ ոսկեթել:

Վարդերի վրա իջավ իրիկուն,
Իմ աչքի վրա իջավ իրիկուն,
Խաղաղություն է, լո՛ւտ, խավա՛ր ու խո՛ր,
Իմ այգու վրա իջավ իրիկուն...

Արցունքներ թափիր, երբ գարունն անցնի,
Թո՛ղ թախիժդ իջնի, երբ արյունն անցնի,
Երգի՛ր, ի՛մ մանուկ, իմ կապուտաչա՛,
Քո հոգու խորքից այս հուրը կանցնի:

Երկու աղավնի՝ սպիտակ ու հեզ,
Այգու երկու շող՝ սպիտակ ու հեզ,
Թռչկոտում են հար մեր երկնքի տակ
Երկու թև անձիր՝ սպիտակ ու վես:

Արփուց կախված է մի լուսե ողկույզ,
Իմ ճակտի վրա մի վսեմ ողկույզ,
Լուսավորում է իմ ճամփան մթին
Մի լուսաճաճանչ, մի արև ողկույզ:

Չքնաղ է այգը, բորբ է կակաչը,
Այտդ վառվել է, ինչպես կակաչը,
Գալիս է մահը, գալիս է վերջը,
Օ՛, առավել ևս վառ է կակաչը:

Հեռավոր մի ծառ է ծաղկել,
Անջրդի, անհույս, բայց վա՛ր է ծաղկել,
Կայծակի սրից խոցված, վիրավոր,
Բայց փարթամ, շքեղ ու գա՛ր է ծաղկել:

Այգու ձիերը խոլ վրնջում են,
Սարի գանգերը զիլ դողանջում են,
Ծովն է ծիրանի, անծայր ու անծիր,
Լճերն հայրենի լո՛ւտ հորանջում են:

Եփրատի ափին մի ծառ է լալիս,
Կարծես իմ սրտի խորքումն է լալիս,
Կարծես մի մայր է ողբում ու կոծում,
Կարծես այդ լացը հենց ե՛ս եմ լալիս:

Կոմիտասին
Ոչի՛նչ չեմ փոխի քո մեկ երգի հետ,
Իմ կյանքն է կապված քո մեկ երգի հետ,
Ամենից չքնաղ, ամենից շքեղ
Արև՛ն է գուգված քո մեկ երգի հետ:

Ուզում եմ ընպել մի խոշոր բաժակ,
Քո վարդ արյունից՝ մի խոշոր բաժակ,
Քո սրտի ակից, քո առվակներից՝
Արևաշաղախ մի խոշոր բաժակ:

Մութ է այս ճամփան, մութ է մինչև մահ,
Դաժան առեղծված, դաժան՝ մինչև մահ,
Մի խավար կետ կա այս բաժակում ջինջ,
Որ ես բռնած եմ ձեռիս մինչև մահ:

Քառասունամյակի այս մթին շենքին
Վառվում է մի սեր, հնչում ցնծագին,
Ինչպես հին այգին՝ ծաղկավառ ու վես,
Բայց կասկածո՛ւմ եմ աշխարհի հիմքին:

Վաղ է բորնկել իմ այգին,
Վառ է բորնկել իմ այգին,
Սակայն եթե դու չկաս՝

Չո՛ւր է բողնկել իմ այգին:

Ո՞վ ստեղծեց այս խոտը,
Ո՞վ ներկեց վառ՝ այս խոտը,
Ինչքան լինի աննշան՝
Ես երգո՛ւմ եմ այս խոտը:

Ուրախ, բարձրախինդ ա՛յս է Թոթովենցը,
Թախծոտ ու մռայլ ա՛յս է Թոթովենցը,
Ծիծաղը՝ վարար, մռայլությունն՝ անծիր,
Ամեն չափ՝ անչափ ա՛յս է Թոթովենցը:

1935-1936 թթ.